

Kulturní potenciál a kulturní rizika v Česku

Radim Perlín, Hana Bednářová
výzkumné centrum RURAL

Projekt NAKI, realizováno v rámci spolupráce s Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu (NIPOS) 2019-2020

Proč je dobré sledovat kulturní potenciál

Jaké jsou faktory sociálně ekonomického rozvoje?

Vnější faktory jako je poloha, velikost nebo obecné sociálně ekonomické rámce (nezaměstnanost, fáze ekonomického cyklu...) jsou sledovány velmi často a mnoho prací vymezuje a hodnotí rozdílné prostředí na úrovni Evropy, Česka nebo i regionů. Bernard: Nic se tady neděje, Musil: vnitřní periferie, Hampl: exponovanost území

Proč se ale liší dvě obce, dva mikroregiony, dvě města, která leží ve stejných nebo podobných vnějších sociálně ekonomických podmínkách.

V jedné obci se nic neděje a v druhé obci se ani na chvíli nezastaví.

Z jedné obce, kdo má nohy, utíká, v jiné obci se perou o stavební parcely.

Obce, mikroregiony odlišují jejich vnitřní podmínky, předpoklady rozvoje.

Vnitřní faktory rozvoje

Rozdíly z rozvojové trajektorii jsou založeny na jejich vnitřním potenciálu, na schopnosti místní komunity, roli lokálních lídrů, významu aktérů, stakeholderů generovat aktivity, které vedou k rozvoji dané lokality.

Rozvoj obce, mikroregionu je závislý na míře aktivity lokálních lídrů a na ně navázaných komunit.

Vnitřními faktory rozvoje je tedy silná a funkční sociální síť (nikoliv virtuální), motivovaní a schopní lídři a aktivní obyvatelé.

Teoretické rámce pro tyto studia vytváří pojmy jako je:

- Identita - pocit zakořeněnosti a vztahu k místo, kde žiji
- Leadership - schopnost motivovat a vést (organizovat), získání autority
- Lidský kapitál - vlastnosti jednotlivce
- Sociální kapitál - vlastnosti komunity

.....

Kulturní prostředí

Jeden (podobně sport) z velmi významných výsledků společného komunitního působení, aktivit a společného dění. Na rozvoj komunity má významný dopad, umožňuje budovat identitu k místu, kde se něco děje, posiluje leadership a současně vytváří sociální kapitál.

Kultura může být nástroj k tomu jak dát lidi dohromady, jak budovat lokální společenství a jak hledat další nové faktory rozvoje nebo třeba jenom přátelství a důvěry mezi sousedy v obci/mikroregionu.

Kulturní prostředí je tvořeno dvěma odlišnými faktory:

HW - zázemí pro realizaci jakýchkoliv aktivit, stavby a zařízení, které umožňují sházet a vytvářejí rámec pro další kulturní aktivity (jeviště a hlediště, šatna, klubovna, kulturní dům, knihovna, muzeum, ...)

SW: aktivita a zájem obyvatel naplňovat HW jakoukoliv společnou aktivitou, která přináší do lokality nové podněty.

HW sám o sobě bez aktivity chátrá a degraduje, SW sám o sobě bez zázemí pro činnost se brzy vyčerpá

(HW a SW lze podobně rozdělit pro sport a další aktivity)

Vlastní analýza

Analyzována jak hmotná struktura pro zajištění kultury (HW), tak i míra aktivity obyvatel (SW) a jejich základní sociodemografické charakteristiky (lidský kapitál).

Zdroje dat:

Databáze NIPOS Výkazy kapacit a návštěvnosti podle kulturních zařízení, roční hlášení - intenzita využití

Databáze ČSÚ: Cenzus 2011, sociodemografické údaje, Malý lexikon obcí 2018 - lidské zdroje

Městská a obecní statistika ČSÚ (2016) - kulturní HW

- Kulturní a volnočasová zařízení (kulturní dům, kino, středisko volnočasové aktivity)
- Sportovní zařízení a sportovní plochy (koupaliště, bazén, hřiště, dětské hřiště, sportovní hala, ostatní sportovní zařízení)
- Náboženská zařízení (kostel)
- Sociální zařízení (domov pro seniory, dům s pečovatelskou službou)

Databáze Unie filmových distributorů (počet kin, počet představení, 2017) - kulturní HW

Data o registrovaných aktivních spolcích a obecně prospěšných společnostech (2018) - sociální, kulturní aktivity

Zpracování dat

- Transformace na územně srovnatelné jednotky - přiřazení kódu obce
- Výpočet základních ukazatelů
- Výpočet syntetických ukazatelů – pro nutnost srovnání a hodnocení velmi různorodých zdrojů dat s rozdílnou četností výskytu sledovaného jevu v území a jeho významnosti byly výsledky transformovány do kategorií
  - Rozdělení bylo provedeno s ohledem na histogram četností do pěti zhruba stejných (z hlediska počtu sledovaných jevů) kategorií (kvantilů).
  - Pro hodnocení syntetických výstupů pro specializované mapy a pro hodnocení potenciálu a rizik bylo použito standardizace pořadím podle ORP.
- Výsledky jsou zobrazeny formou kartogramů a případně kartodiagramů

Analýza dat

Tvorba legendy

Standardizace kulturního významu jednotlivých zařízení transformací na rozdělení podle četnosti sledovaného ukazatele, a to do základních pěti kvantilů.

Rozdělení do kvantilů umožňuje chápat územní vybavení, resp. intenzitu kulturních aktivit relativně ve srovnání s ostatním územím jako velmi dobrou (1. kvantil), dobrou (2. kvantil), průměrnou (3. kvantil), špatnou (4. kvantil) a velmi špatnou (5. kvantil) a umožňuje tak uživatelům mapového díla lépe a přesněji chápat skutečný stav vybavenosti území.

Struktura map

- Hlavní specializované mapy znázorňují syntetické výsledky hodnocení územní diferenciacie kulturní participace obyvatel a předpokladů pro mezigenerační výměnu. Jsou konstruovány na základě kombinace ukazatelů, které čerpají z použitých datových zdrojů a zvolených ukazatelů.
- Hlavní specializované mapy jsou vždy v každém hodnoceném tématu dále doplněny o doplňkové specializované mapy znázorňující dílčí sledované jevy. Tyto dílčí hodnocené jevy mohou být podkladem pro tvorbu hlavních specializovaných map.

Intenzita kulturních aktivit v Česku

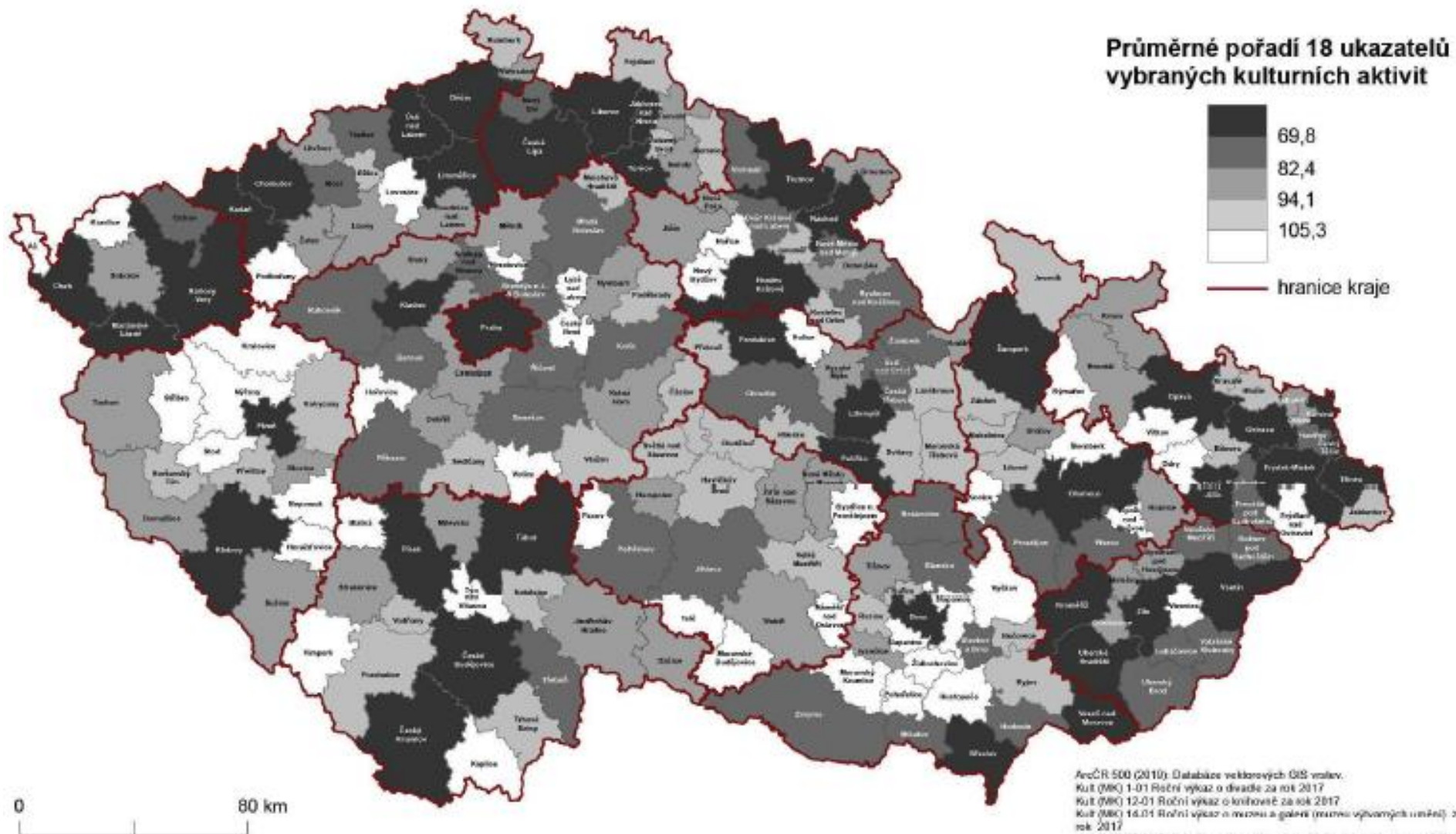
Hlavní specializovaná mapa

- Obsah specializované mapy je tvořen zpracovanými a přepočtenými výsledky výkazů a informací o kinech, které jsou k dispozici, a mapa tedy nabízí pohled na územní diferenciaci kulturních aktivit v Česku
- Do hodnocení vstupovala všechna zařízení na stejné úrovni, nedošlo tedy systémem vah ke zvýraznění významu některých sledovaných aktivit a činností.
- Konstrukce mapy vychází z hodnocení návštěvnosti jednotlivých akcí nebo činností a dále i počtu akcí, které se v obcích konají

Díličí specializované mapy

- Velikost pořádaných akcí
- Hustota pořádaných akcí
- Festivaly nad rámec zjišťování NIPOS

Intenzita kulturních aktivit ve SO ORP Česka v roce 2017

Autoři návrhu: Hana Bednářová, Radim Perlin

Kartografické a grafické zpracování: Hana Bednářová

Národní informační
a poradenské
středisko

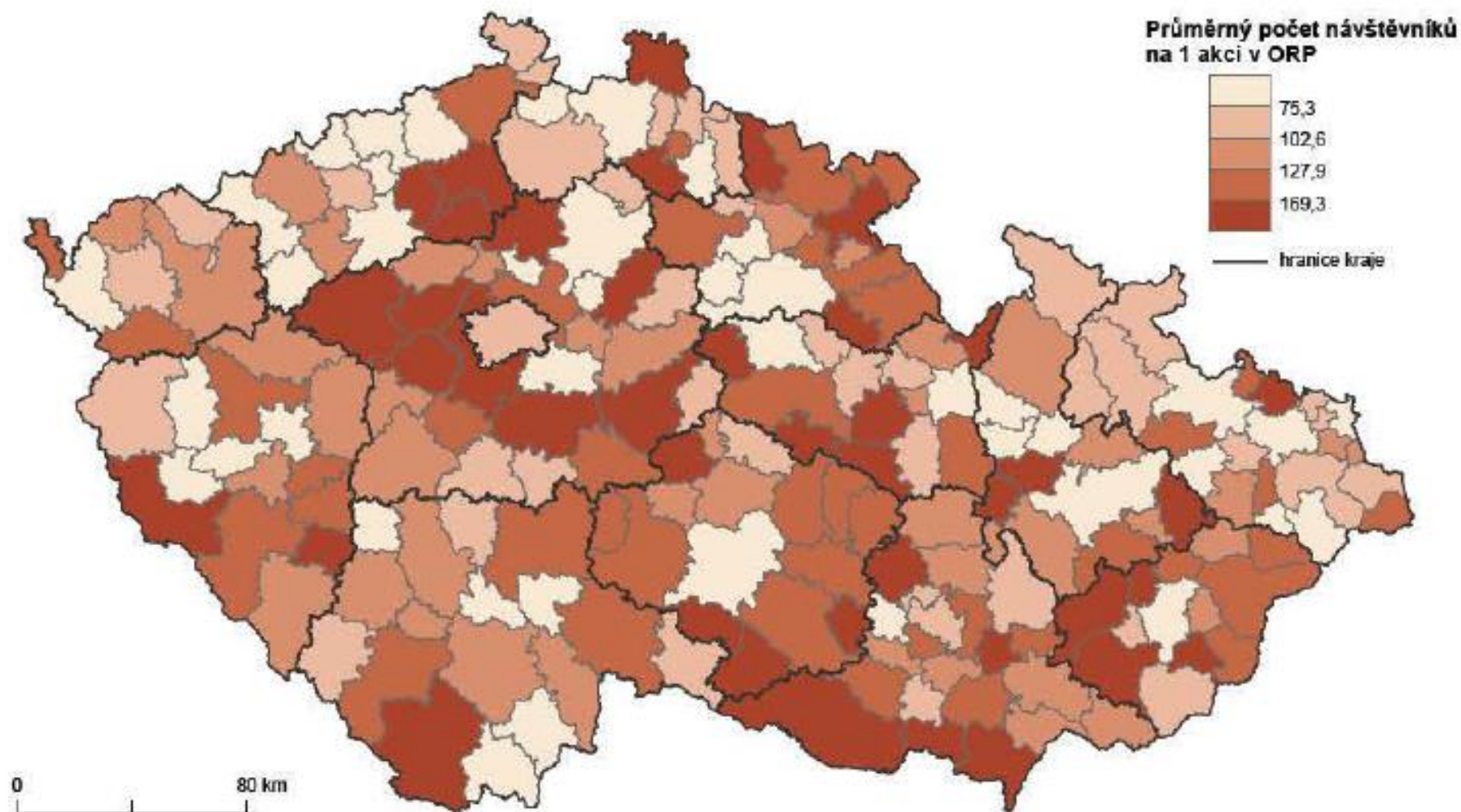
NI
POIS

Tato specializovaná mapa byla vytvořena s podporou Ministerstva kultury České republiky v programu NAKI II, projekt MK č. DG18P02W043 Podpora mezigeneračního dialogu a kulturní participace seniorů jako nástroj přenosu a sdílení kulturních hodnot na lokální a regionální úrovni.

Zdroje dat:

ArcČR 500 (2010): Databáze vektorových GIS vstev.
 Kul (MK) 1-01 Roční výkaz o divadle za rok 2017
 Kul (MK) 12-01 Roční výkaz o knihovně za rok 2017
 Kul (MK) 16-01 Roční výkaz o muzeu a galerii (museu výtvarných umění) za rok 2017
 Kul (MK) 17-01 Roční výkaz o památkových objektech s kulturním využitím za rok 2017
 Kul (MK) 19-01 Roční výkaz o výstavní činnosti v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury za rok 2017
 Kul (MK) 22-01 Roční výkaz o kulturní vzdělávací a zájmové činnosti za rok 2017
 Kul (MK) 23-01 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních představeních za rok 2017
 Kul (MK) 25-01 Roční výkaz o hudebních tělesech za rok 2017
 Databáze Unie filmových distributorů (2017): Počet kin, představení a diváků

Velikost pořádaných akcí v obcích podle SO ORP Česka v roce 2017

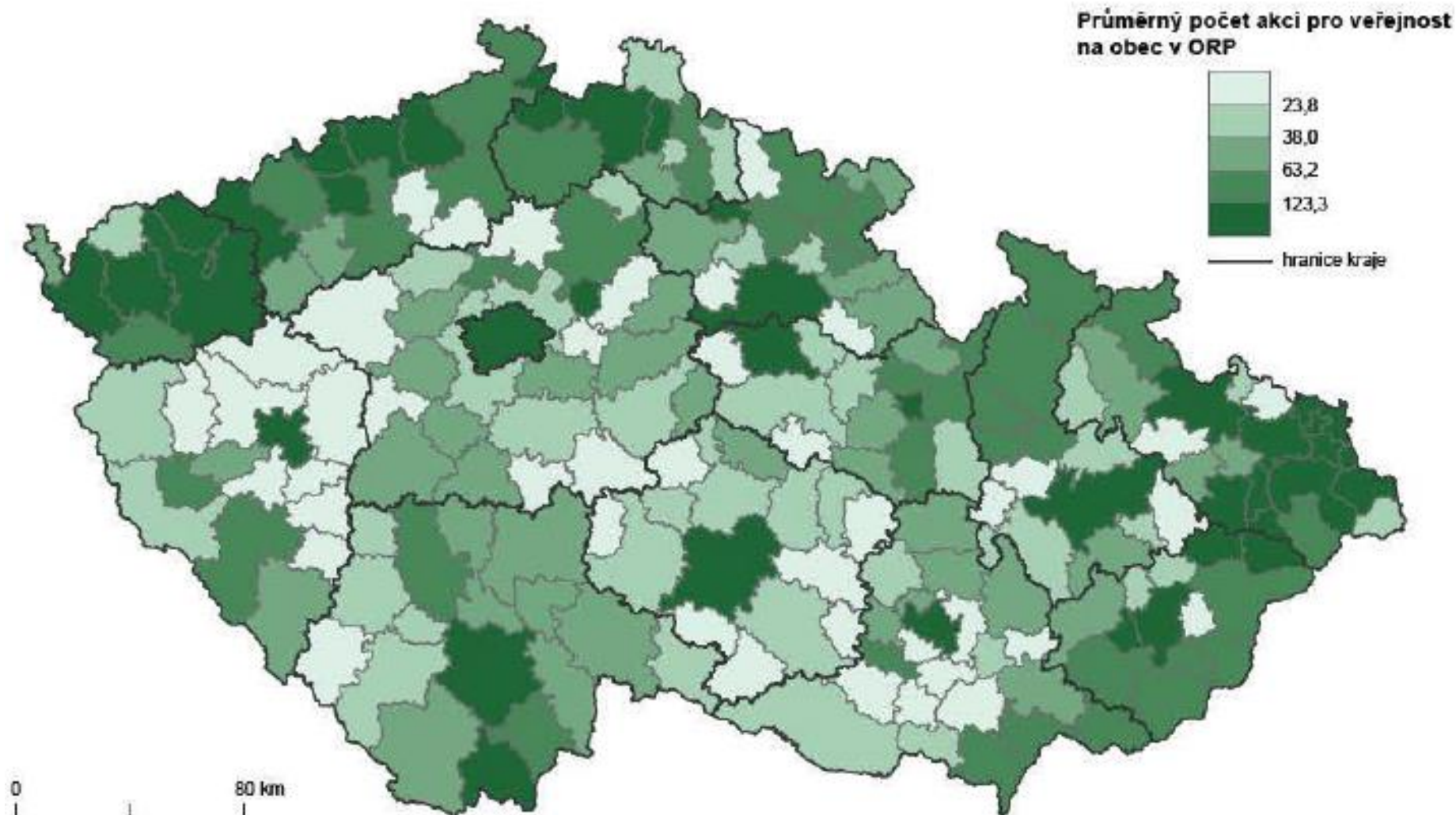

Zdroje dat:

ArcOR 500 (2016): Databáze vektorových GIS vrstev.
Kult (MK) 1-01 Roční výkaz o divadle za rok 2017
Kult (MK) 12-01 Roční výkaz o knihovně za rok 2017
Kult (MK) 14-01 Roční výkaz o muzeu a galerii (muzeu výtvarných umění) za rok 2017
Kult (MK) 17-01 Roční výkaz o památkových objektech s kulturním využitím za rok 2017
Kult (MK) 19-01 Roční výkaz o výstavní činnosti v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury za rok 2017

Kult (MK) 22-01 Roční výkaz o kulturně vzdělávací a zájmové činnosti za rok 2017
Kult (MK) 23-01 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních festivalech za rok 2017
Kult (MK) 26-01 Roční výkaz o hudebních tělesech za rok 2017
Databáze filmových distributorů (2017): Počet kin, představení a diváků

Hustota pořádaných akcí v obcích podle SO ORP Česka v roce 2017

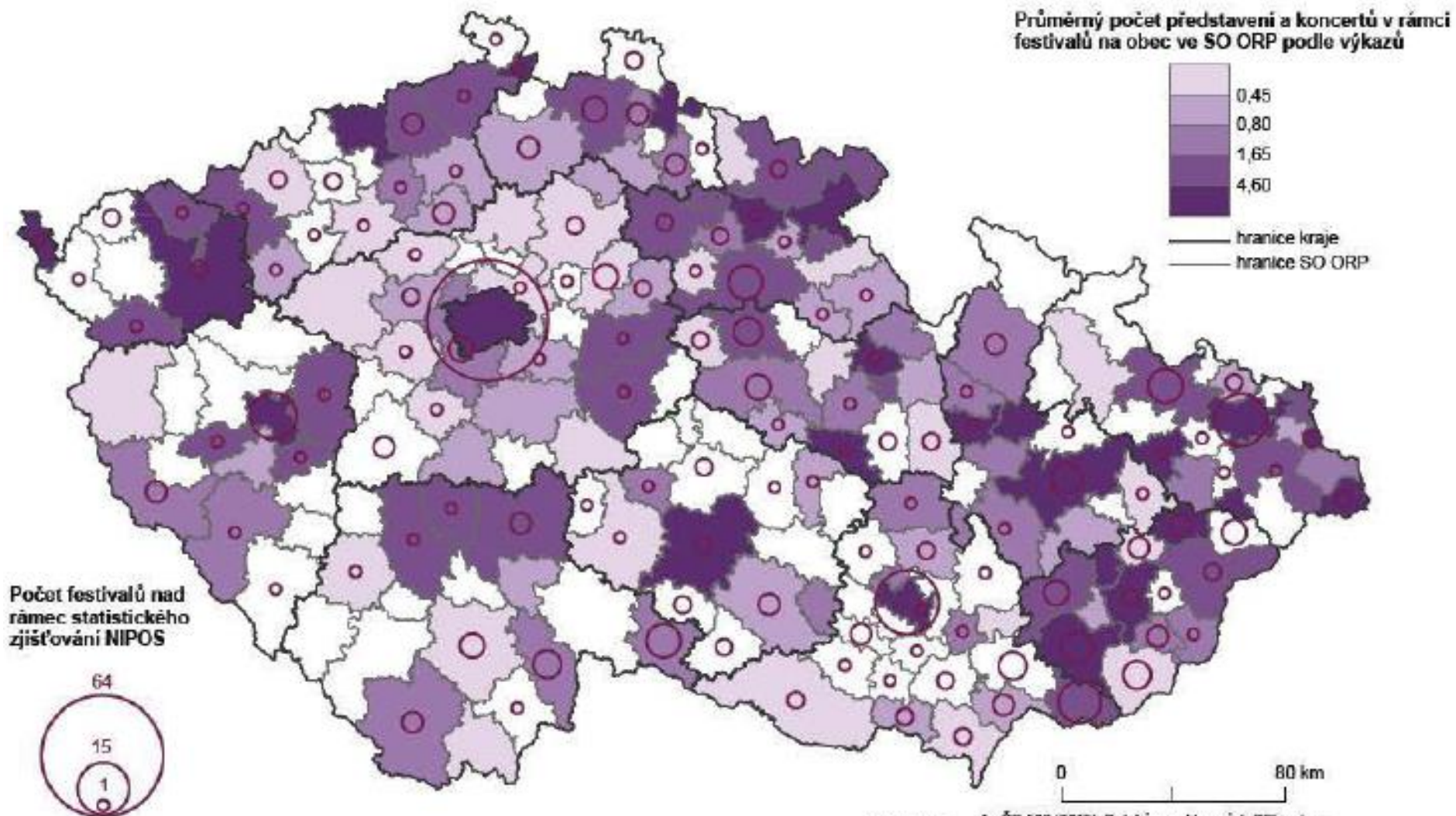

Zdroje dat:

ArcČR 500 (2010): Databáze vektorových GIS vrstev.
Kult (MK) 1-01 Roční výkaz o divadle za rok 2017
Kult (MK) 12-01 Roční výkaz o knihovně za rok 2017
Kult (MK) 14-01 Roční výkaz o muzeu a galerii (muzea výtvarných umění) za rok 2017
Kult (MK) 17-01 Roční výkaz o památkových objektech s kulturním využitím za rok 2017
Kult (MK) 18-01 Roční výkaz o výstavní činnosti v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury za rok 2017

Kult (MK) 22-01 Roční výkaz o kulturně vzdělávací a zájmové činnosti za rok 2017
Kult (MK) 23-01 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních festivalech za rok 2017
Kult (MK) 25-01 Roční výkaz o hudebních tělesech za rok 2017
Databáze filmových distributorů (2017): Počet kin, představení a diváků

Festivaly z výkazů a nad rámec statistického zjišťování NIPOS v roce 2017 podle SO ORP Česka

Zdroje dat: AneČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS úrovně.
Kul (MK) 23 – 01 Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a tanečních festivalech za rok 2017.
NIPOS (2017): Místní šetření festivalů.
IDU (2017) Databáze divadelních a loutkových festivalů.
NÚLK (2017) Databáze okei tradiční lidové kultury,
UČPS (2017) Databáze festivalů pěveckých sborů.

Kulturní prostředí a infrastruktura

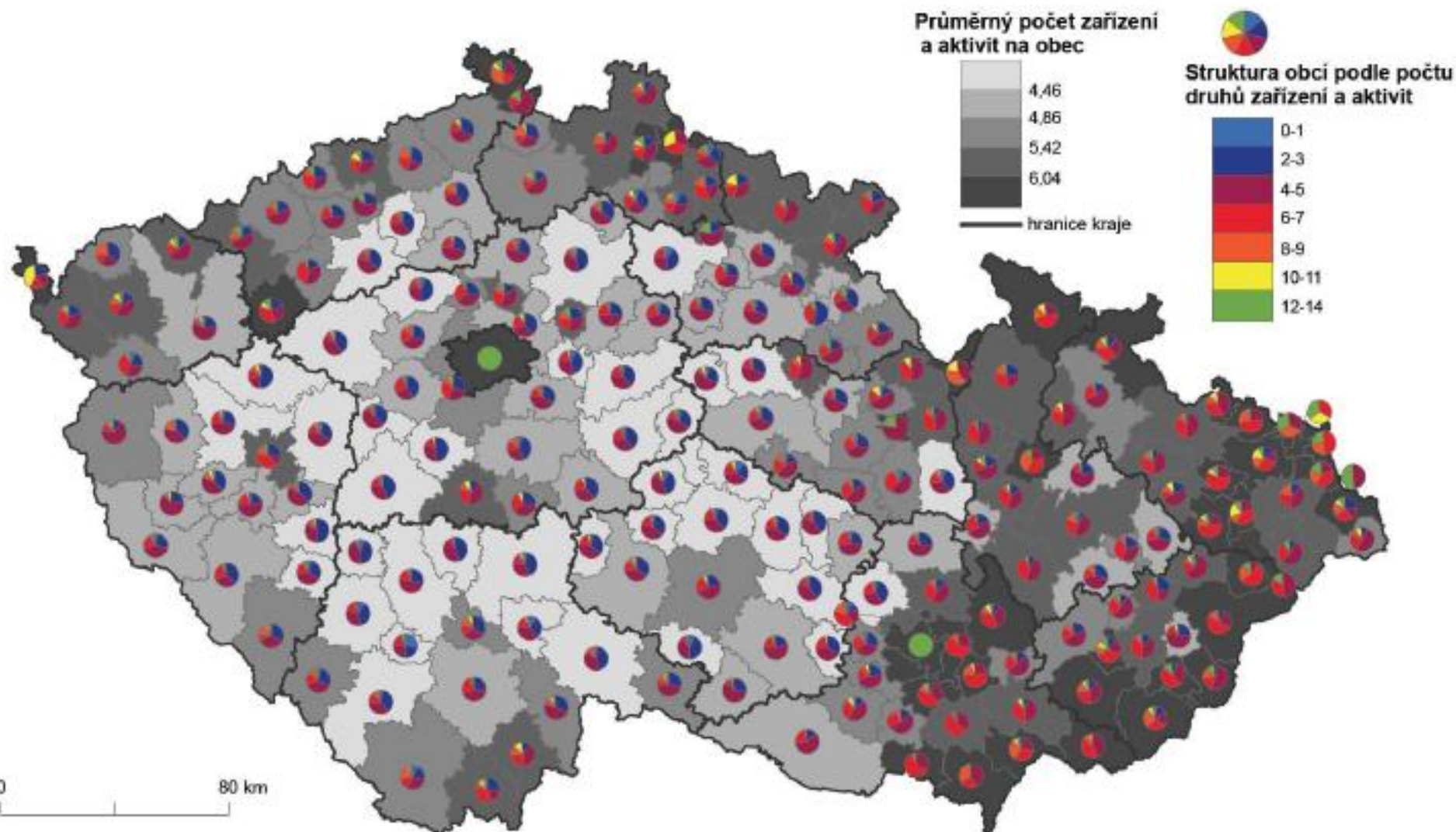
Hlavní specializovaná mapa

- Specializovaná mapa je zaměřena na informace o vybavenosti území kulturní infrastrukturou, která je nutná pro zajištění dobré kulturní participace a mezigenerační interakce.
- Při tvorbě mapy jsme sledovali územní rozmístění zařízení z oblasti kulturní, sociální, sportovní, sakrální infrastruktury, z rozmístění amatérských divadel a spolkové a neziskové činnosti.
- Specializovaná mapa velmi dobře dokumentuje vztah mezi velikostí obce a jejím vybavením sledovanými typy infrastruktury.

Dílčí specializované mapy

- Kulturní vybavenost
- Sportovní vybavenost
- Sakrální vybavenost
- Amatérská divadla
- Spolková a nezisková činnost

Kulturní prostředí a infrastruktura v obcích a SO ORP Česka

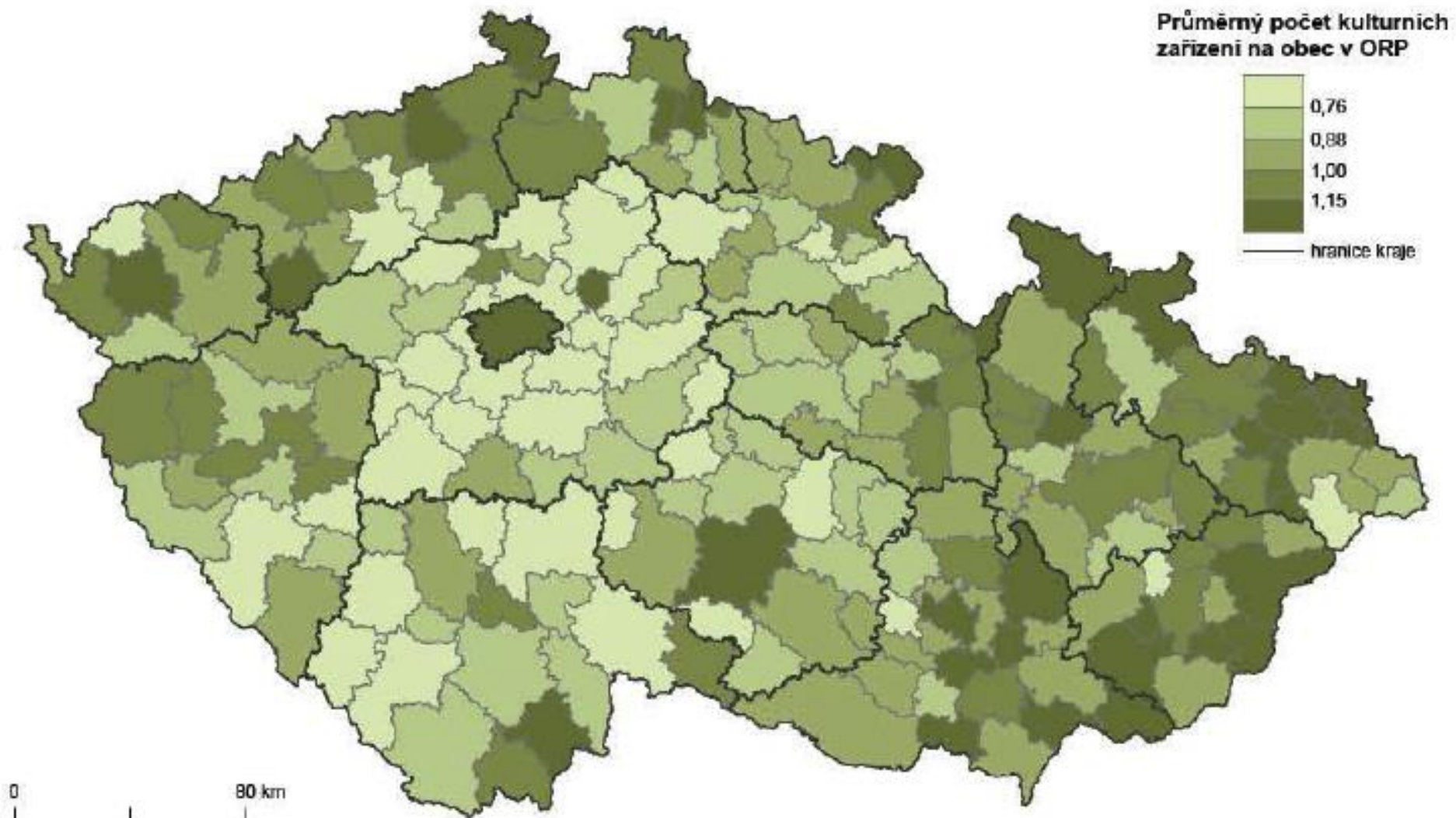
Autorka návrhu: Hana Bednářová, Radim Perin
 Kartografické a grafické zpracování: Hana Bednářová

Národní informační a poradenské středisko
NIPO S
 pro kulturu

Tato specializovaná mapa byla vytvořena s podporou Ministerstva kultury České republiky v programu NAKI II, projekt MK č. DG16P02OW043 Podpora mezigeneračního dialogu a kulturní participace seniorů jako nástroj přenosu a sdílení kulturních hodnot na lokální a regionální úrovni.

Zdroje dat: ArcČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev.
 ČSU (2016): Městská a obecní statistika.
 Rejstříkové soudy Ministerstva spravedlnosti ČR, 2018.
 NIPOS (2017): Databáze českého amatérského divadla (DoČAD).

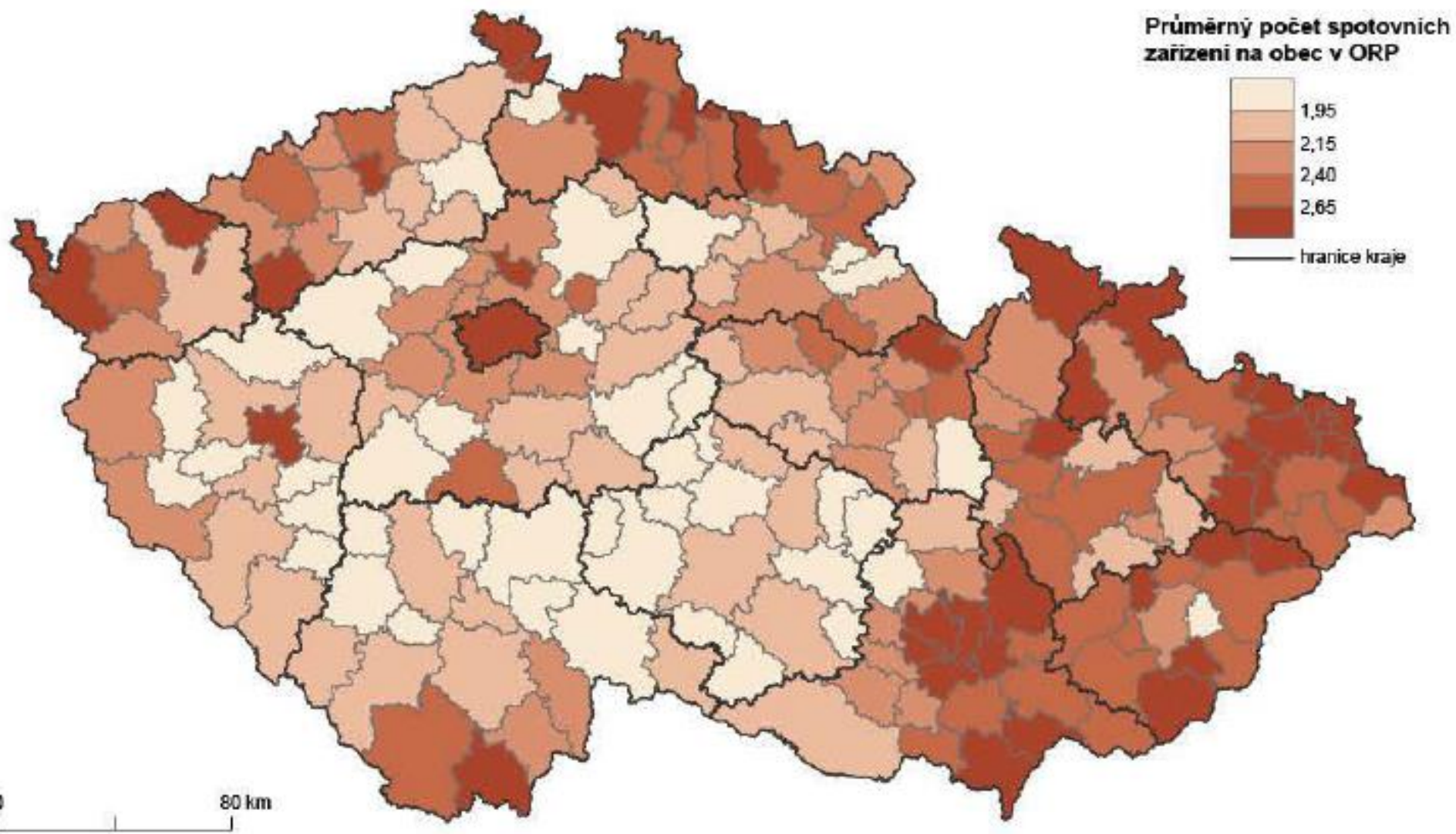
Kulturní vybavenost v obcích podle SO ORP Česka v roce 2016

Zdroje dat: AreČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev.
ČSÚ (2016): Městská a obecní statistika.

Sportovní vybavenost v obcích podle SO ORP Česka v roce 2016

Zdroje dat: ArcČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev.
ČSÚ (2016): Městská a obecní statistika.

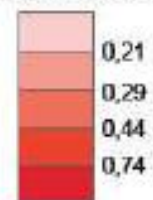
Amatérská divadla ve SO ORP Česka v roce 2017

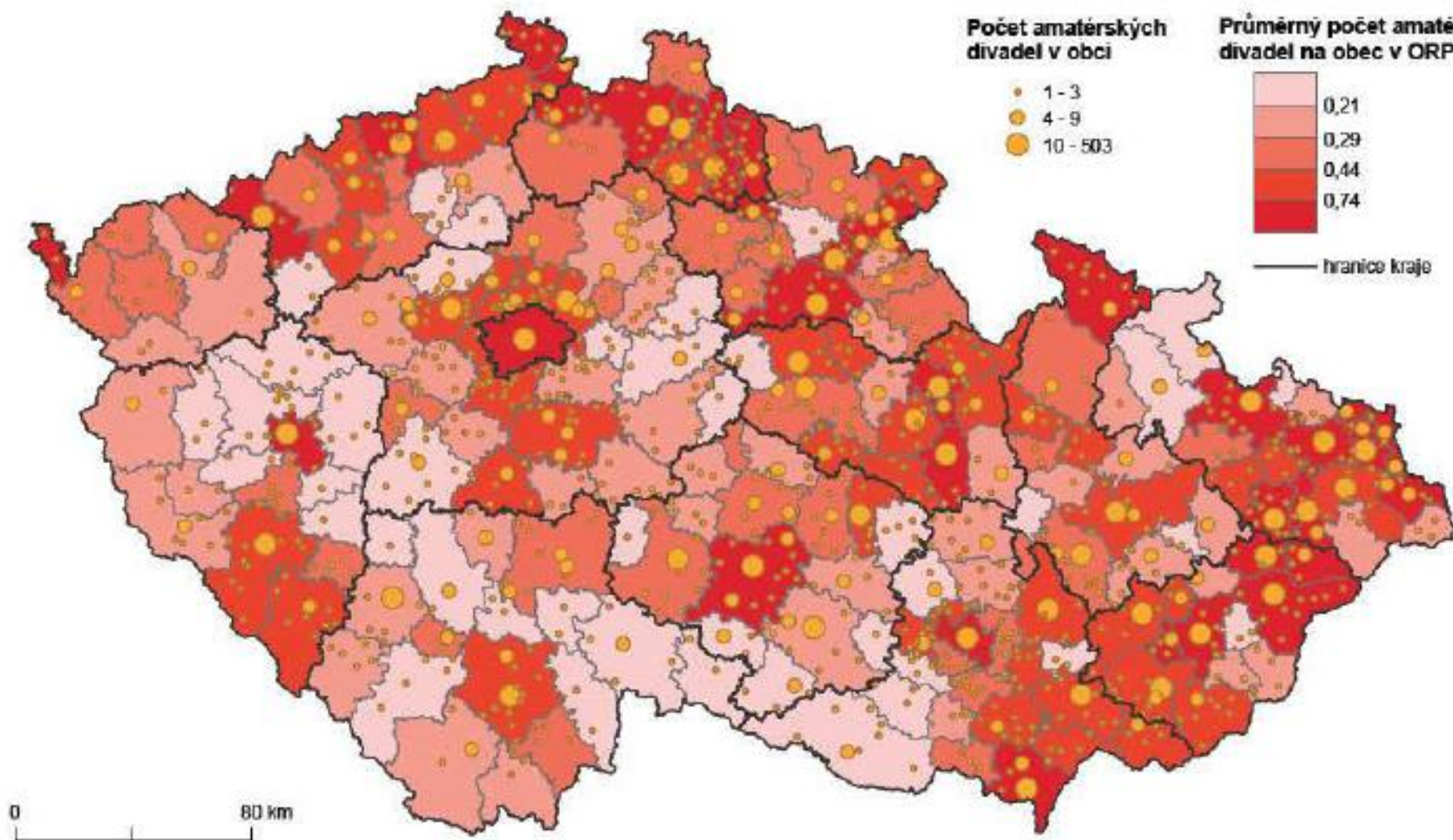
Počet amatérských divadel v obci

- 1 - 3
- 4 - 9
- 10 - 503

Průměrný počet amatérských divadel na obec v ORP

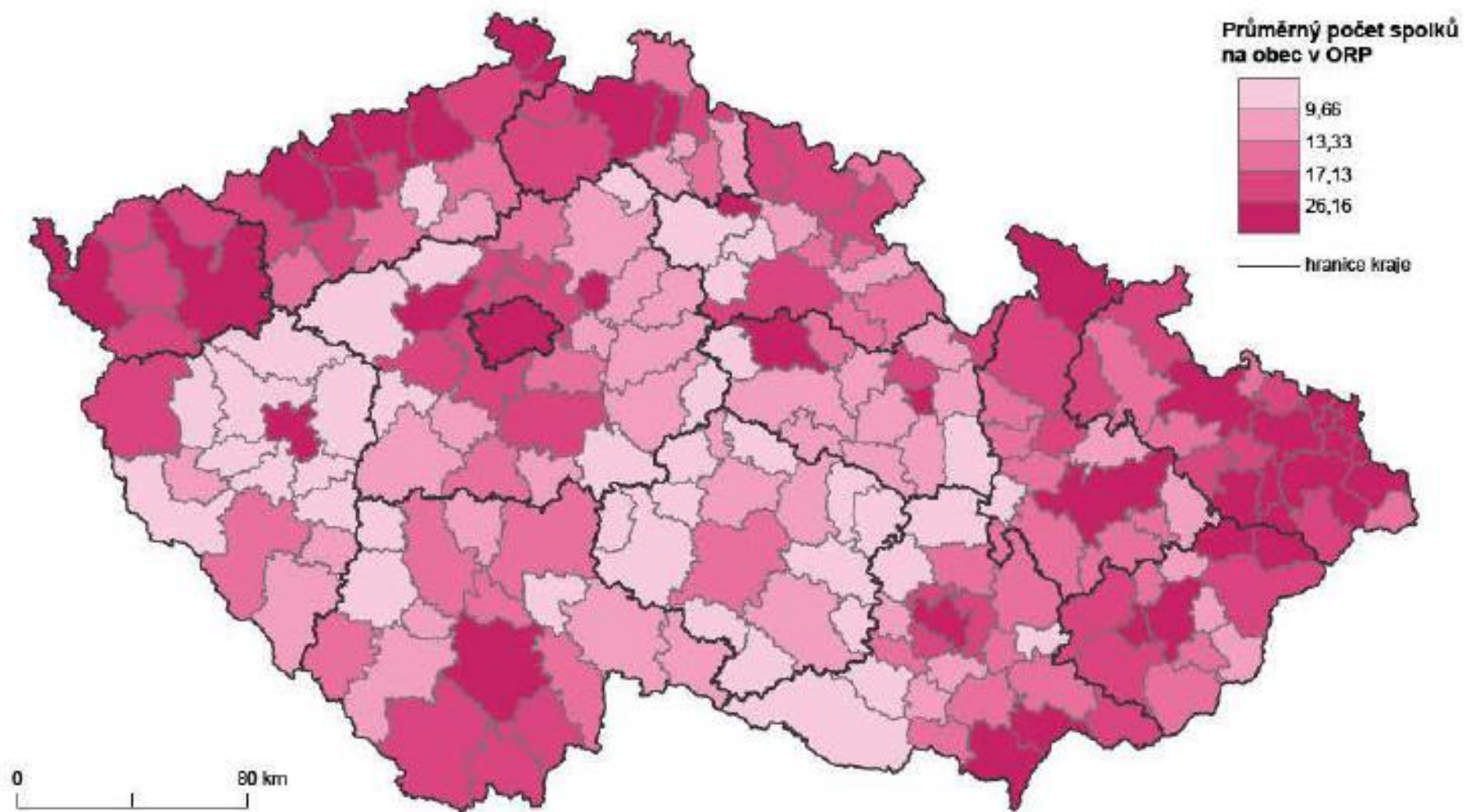

— hranice kraje

Zdroje dat: AreČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev.
ČSU (2018): Počet obyvatel v obcích k 1.1.2018. Praha, ČSÚ.
NIPOS (2017): Databáze českého amatérského divadla (DbČAD).

Spolková a nezisková činnost ve SO ORP Česka v roce 2018

Zdroje dat: ArcČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev. Rejstříkové soudy Ministerstva spravedlnosti ČR, 2018.

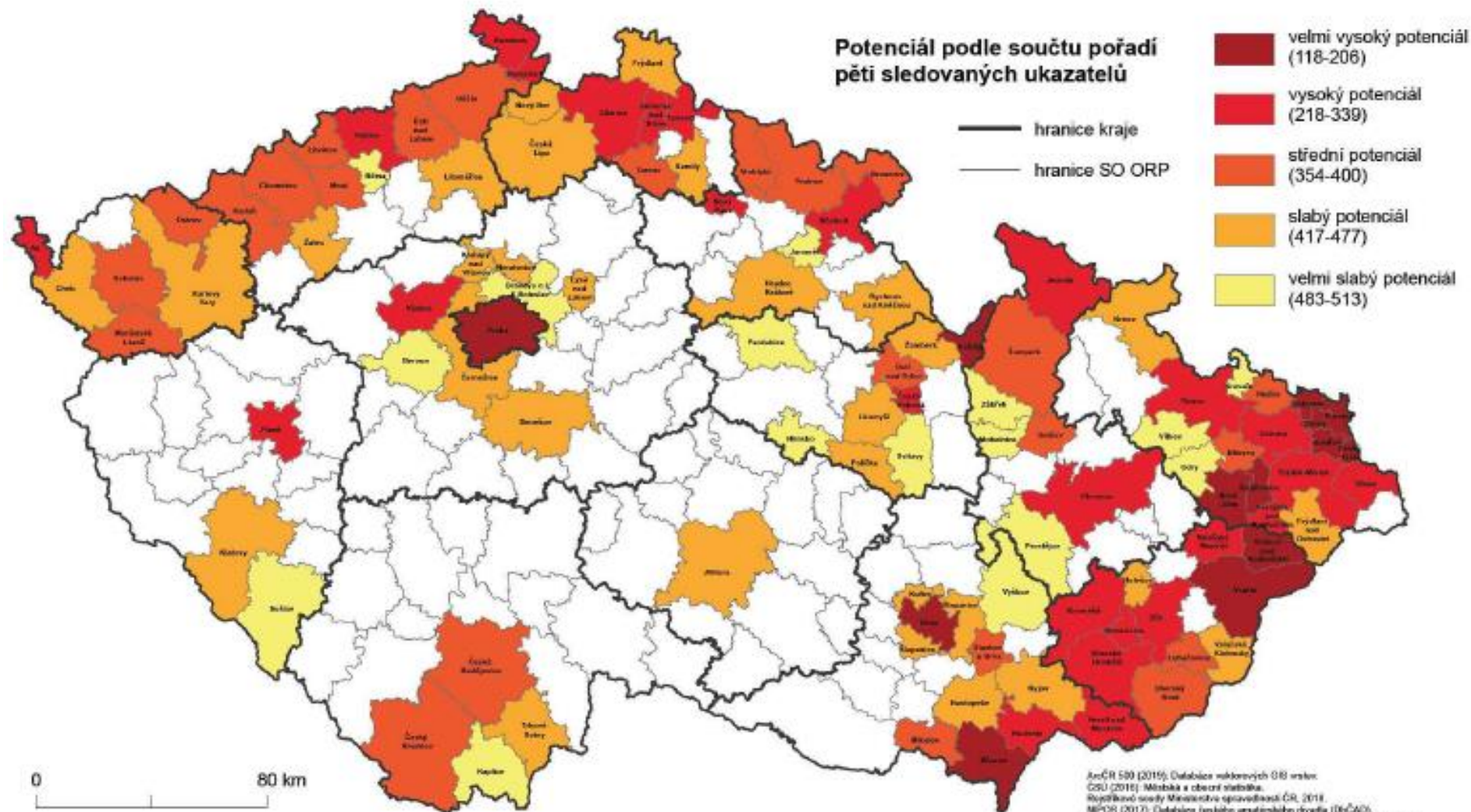
Kulturní potenciál a rizika

- Syntetický pohled na kulturní vybavenost regionů. Mapový podklad je sestaven na základě analýz předcházejících hlavních specializovaných map, kterými jsou vybavenost území zařízeními a aktivitami.

Mapy Kulturní potenciál a Kulturní rizika jsou tvořeny součtem pořadí ORP podle pěti ukazatelů:

- Průměrný počet akcí na obec v ORP
- Průměrný počet návštěvníků na 1 akci v ORP
- Průměrný počet spolků na obec v ORP
- Průměrný počet amatérských divadel na obec v ORP
- Průměrná vybavenost kulturními, sociálními, sportovními a náboženskými zařízeními na obec v ORP (bez spolků a amatérských divadel, které jsou zvlášť)

Kulturní potenciál ve SO ORP Česka v roce 2017

0 80 km

Autoři návrhu: Hana Bednářová, Radim Perlin
Kartografické a grafické zpracování: Hana Bednářová

Národní informační
a poradenské
středisko

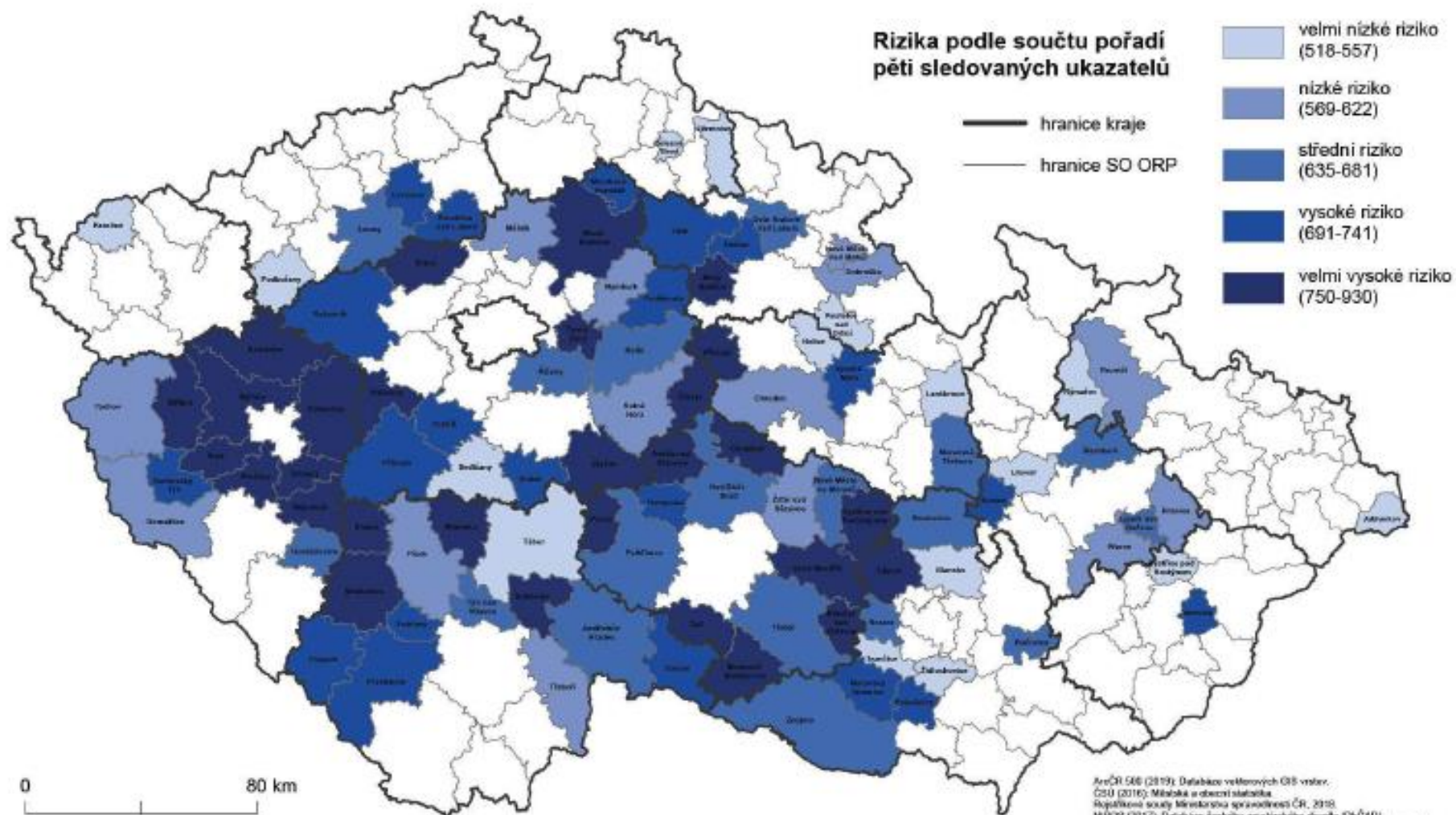
NI
POS
pro kulturu

Tato specializovaná mapa byla vytvořena s podporou Ministerstva kultury České republiky v programu NAKO II, projekt MK č. DG18P020VW043 Podpora mezigeneračního dialogu a kulturní participace seniorů jako nástrojů přenosu a sdílení kulturních hodnot na lokální a regionální úrovni.

Zdroje dat:

AmČR 500 (2016): Databáze mikroregionů ČR
ČSU (2016): Mělník a obce v okolí
Rozpočtový soupis Ministerstva kultury ČR, 2018
MPO (2017): Databáze českého zemědělského divadla (DZČAD)
Databáze Ústavu filmových distribucí (2017): Počet filmů, představení a diváků
Kult (MK) 1-01: Roční výkaz o divadle za rok 2017
Kult (MK) 12-01: Roční výkaz o kulturních za rok 2017
Kult (MK) 14-01: Roční výkaz o muzeu a galerii (muzea významných umění) za rok 2017
Kult (MK) 17-01: Roční výkaz o památkových objektech a kulturního využití za rok 2017
Kult (MK) 15-01: Roční výkaz o výpravě Činohry v oblasti profesionálního výtvorního umění a architektury za rok 2017
Kult (MK) 22-01: Roční výkaz o kulturní vzdělávání a zájmové činnosti za rok 2017
Kult (MK) 23-01: Roční výkaz o divadelních, filmových, hudebních a literárních festivalech za rok 2017
Kult (MK) 25-01: Roční výkaz o hudebních věnech za rok 2017

Kulturní rizika podle SO ORP Česka

0 80 km

Autoři návrhu: Hana Bednářová, Radim Perlin

Kartografické a grafické zpracování: Hana Bednářová

Národní informační a poradenské středisko

Tato specializovaná mapa byla vytvořena s podporou Ministerstva kultury České republiky v programu NAK II, projekt MK č. DG18P02OVV043 Podpora mezigeneračního dialogu a kulturní participace seniorů jako nástrojů přenosu a sdílení kulturních hodnot na lokální a regionální úrovni.

Zdroje dat:

AnzČR 046 (2019): Databáze veřejných GIS vstřev.
 ČSÚ (2016): Města a obecní statistika.
 Republika souly Ministerstva spravedlnosti ČR, 2018.
 MPOČS (2017): Databáze českého amatérského divadla (OčAD).
 Databáze Ústav řísových dístřizací (2017): Počet ků, představení a diváků.
 Ků (MK) 1-01 Řeční výkaz o divadlo za rok 2017.
 Ků (MK) 12-01 Řeční výkaz o knihovně za rok 2017.
 Ků (MK) 14-01 Řeční výkaz o muzeu a galerii (včetně vřivamých ústřní) za rok 2017.
 Ků (MK) 17-01 Řeční výkaz o památkových objektech a kulturně vřivěš za rok 2017.
 Ků (MK) 19-01 Řeční výkaz o vřivěšních ústřní v oblasti profesionálního vřivamého ústřní a architektury za rok 2017.
 Ků (MK) 22-01 Řeční výkaz o kulturně vřivěšních a zdřivěšních ústřní za rok 2017.
 Ků (MK) 23-01 Řeční výkaz o divadelních, vřivěšních, hudebních a letebních festivaltech za rok 2017.
 Ků (MK) 25-01 Řeční výkaz o hudebních ústřní za rok 2017.

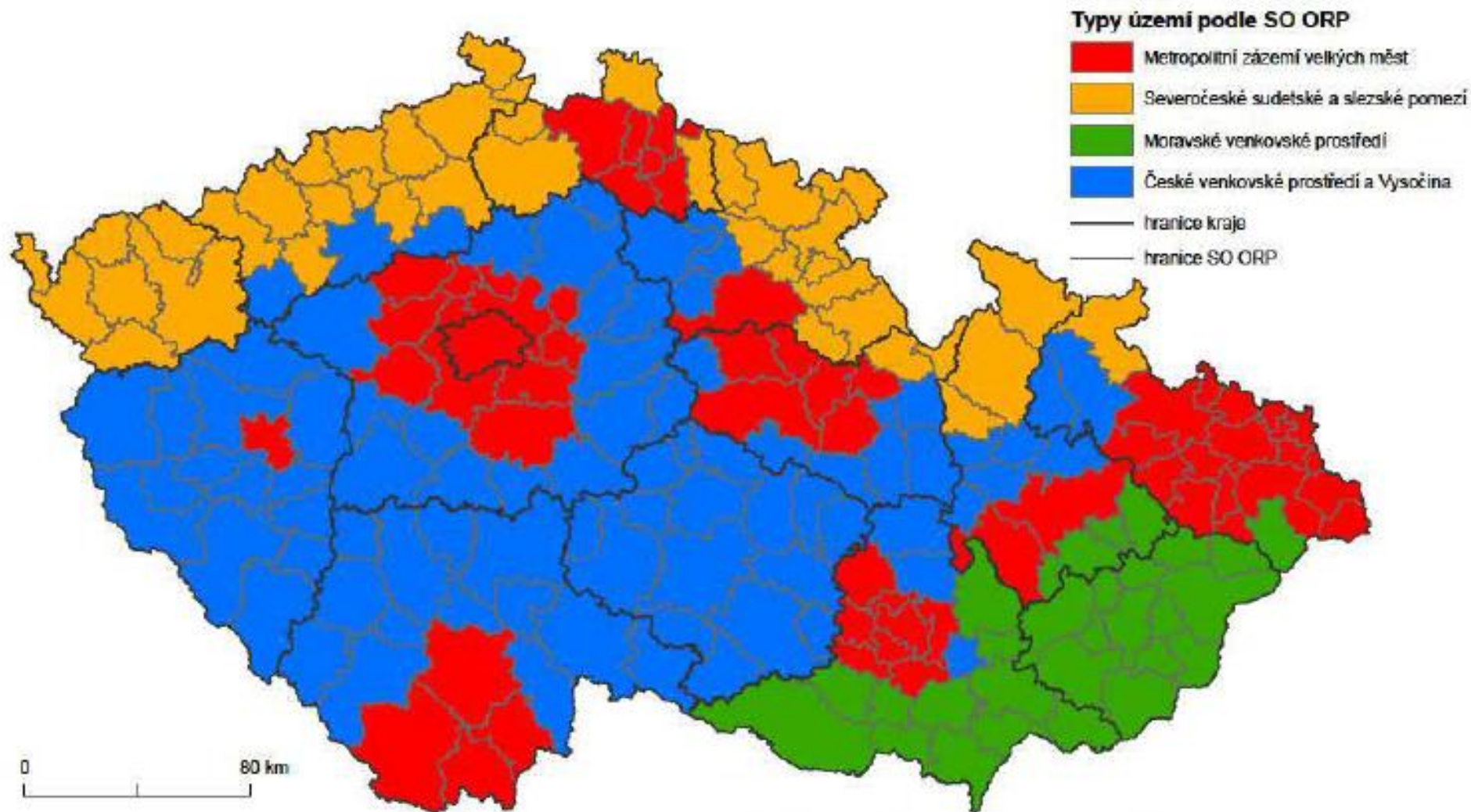

Typologie území

- Cílem je vytvořit kulturní typologii regionů z hlediska jejich kulturního potenciálu a kulturního rizika a umožnit tak decizním orgánům na úrovni státu i na regionální (krajské) úrovni lépe zohlednit potřeby konkrétních regionů při formování nástrojů na podporu kulturní participace a mezigenerační výměny v konkrétních aktivitách
- Vymezení typů je dále výrazně ovlivněno ukazateli, které hodnotí jak vybavenost území infrastrukturou, tak i míru aktivity, tedy přepočtený podíl kulturních aktivit v území

	počet obyvatel	počet obcí	počet ORP
TYP 1: Metropolitní zázemí velkých měst	5 129 602	1 575	57
TYP 2: Severočeské sudetské a slezské pomezí	1 701 973	877	40
TYP 3: Moravské venkovské prostředí	1 204 428	787	28
TYP 4: České venkovské prostředí a Vysočina	2 574 052	3 019	81
celkem	10 610 055	6 258	206

TYPY ÚZEMÍ ČESKA podle kulturního potenciálu a rizik

Zdroje dat: ArcČR 500 (2019): Databáze vektorových GIS vrstev.
Vymezení typologických regionů vychází z analýzy kulturního potenciálu a kulturních rizik a do výsledné typologie se promítá i vnější prostředí, které formuje předpoklady pro zajištění a provozování kulturních aktivit.

Děkujeme za pozornost

RNDr. Radim Perlín, Ph.D.
radim.perlin@natur.cuni.cz

Mgr. Hana Bednářová
hana.bednarova@natur.cuni.cz